5.8.2019

פילוסופיה של השפה

ד״ר אליק פלמן

alik.pelman@biu.ac.il

שנת לימודים: תש״פ **סמסטר**: א **היקף שעות**: 1 ש״ש

אתר הקורס באינטרנט: אתר הקורס ימצא על מערכת מודל: http://lemida.biu.ac.il

א. מטרות הקורס

אין זה מוגזם לומר שבמאה העשרים הפכה הפילוסופיה להיות בעיקרה פילוסופיה של השפה – מהלך שזכה לכותרת *המפנה הלשוני בפילוסופיה*. מפנה לשוני זה הוא תוצאה של הכרה הולכת וגוברת בכך שכדי לדון בשאלות הפילוסופיות הקלאסיות, יש הכרח לברר קודם את *המשמעות* של הפסוקים והמונחים שבאמצעותם מתנהל בכלל הדיון הפילוסופי בנושאים אלה. (ממש כשם *שהמפנה האפיסטמי בפילוסופיה* במאות ה 17-18 היה תוצאה של ההכרה בכך שכדי לדון בשאלות על העולם יש הכרח להבין את האופן שבו אנו תופסים את העולם.) מבחינה זו, הפילוסופיה של השפה היא תחום ליבה, שהבנה שלו מסייעת מאד (שלא לומר הכרחית) להבנת תחומי הדיון הספציפיים של הפילוסופיה בגרסה העכשווית שלהם. בולטים במיוחד בהקשר זה הם המטאפיזיקה והפילוסופיה של המיינד, אולם הדבר חל על מרבית תחומי המחקר הפילוסופי.

בחלוף מאה שנה של עיסוק אינטנסיבי של הקהילה הפילוסופית בפילוסופיה של השפה, התקבלה היום תמונה בהירה למדי של התחום, מה שהופך את הלמידה שלו לנוחה במיוחד. מטרת הקורס היא להכיר את הסוגיות המרכזיות בפילוסופיה של השפה, את העמדות המקובלות בנוגע לסוגיות אלה כמו גם את העמדות המתחרות להן, וכל זאת בהקשר של הטיעונים המרכזיים בעד ונגד כל עמדה.

ב. תוכן הקורס

הקורס יתמקד במשמעות וביחס הציון, קרי הקשר המרתק, ולעתים המסתורי, בין השפה לבין העולם. בחלק והראשון של הקורס נתמקד בסוגיות הנוגעות למונחים בודדים – ובפרט שמות ותיאורים מיידעים – בעוד שהחלק השני יוקדש לפסוקים שלמים. בין דמויות המפתח שעיצבו את התחום ושאותם נפגוש בקורס יהיו: פרגה, ראסל, ויטגנשטיין, קוַוין, גרייס, דיווידסון, סטרוסון, דאמט, פטנאם, סרל, קפלן, קריפקה, לואיס.

את הקורס ילווה ספר לימוד חדש ומצוין, כשבכל שבוע נקרא כעשרה עמודים ממנו לקראת השיעור (ישנו גם עותק דיגיטלי). למעוניינים להרחיב תינתן גם רשימה של פריטי קריאת רשות. ציון הקורס יינתן על סמך בחינת בית בסיום הקורס.

מהלך השיעורים: הרצאה, דיון.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים

	נושא השיעור	קריאה נדרשת	קריאת רשות
.1	תיאורים מיידעים - העמדה ההוראתית	לייקאן, פרק 1 2-5	פרגה, "על מובן והוראה"
.2	תיאורים מיידעים – העמדה התיאורית	לייקאן, פרק 2 13-22	Russell, “Mr. Strawson on Referring”
.3	תיאורים מיידעים – העמדה של דונלן	לייקאן, פרק 2 22-28	Donnellan, “Putting Humpty Together Again”
.4	שמות – העמדות ההוראתית והתיאורית;	לייקאן, פרק 3 31-42	קריפקה, שמות והכרח, הרצאה 1
.5	שמות – העמדה של קריפקה I	לייקאן, פרק 4 45-55	קריפקה, שמות והכרח, הקדמה
.6	שמות – העמדה של קריפקה II	לייקאן, פרק 4 56-63	ראסל, "תיאורים" Reimer, “Reference”
.7	פרופוזיציות	לייקאן, פרק 5 69-77	Russell, “On Propositions”
.8	תיאוריות "שימוש": ויטגנשטיין	לייקאן, פרק 6 79-87	וויטגנשטיין, *חקירות פילוסופיות*, סעיפים 1-26
.9	תיאוריות פסיכולוגיות: גרַייס	לייקאן, פרק 7 90-100	Grice, “Meaning”
10	אימותנות	לייקאן, פרק 8 103-112	Quine, “Two Dogmas of Empiricism”
11	תיאוריות של תנאי אמת: דיווידסון	לייקאן, פרק 9 114-126	Davidson, “Truth and Meaning”
12	תיאוריות של תנאי אמת: עולמות אפשריים	לייקאן, פרק 10 129-137	Lewis, “General Semantics
13	פרגמטיקה סמנטית – סמנטיקה דו-מימדית	לייקאן, פרק 11 141-148	Kaplan, “Dthat”/“Demonstratives”
14	סיכום הקורס וחלוקת בחינת בית	לחזור על כל סיכומי השיעור	

דרישות קדם: אין

חובות / דרישות / מטלות:
נוכחות: לפי תקנון האוניברסיטה
קריאה חומר החובה משיעור לשיעור.
תרגיל שבועי קצרצר (2-3 שורות).

מרכיבי הציון הסופי:
בחינת בית: 100%
תנאי להגשת העבודה: הגשת 80% מתרגילי הבית

ג. ביבליוגרפיה:

חובה:

פרקים 1-11 בספר הלימוד:

Lycan, W., 2019. *Philosophy of Language: A Contemporary Introduction*, 3nd edition, London: Routledge.

במודל: יועלו קבצים אלקטרוניים.

בספריה: 401 LYC p2

רשות:
בהתאם לרשימה בסילבוס המפורט מעלה. כל המאמרים יועלו בפורמט אלקטרוני לאתר המודל של הקורס.

חומר מחייב למבחנים:

סיכומי שיעור (ירוכזו באתר הקורס)
ספר קריאת החובה